

1996

V roce 1996 vstoupila Víška do pátého roku své obnovené samostatné existence. Ráz tohoto roku se v mnohých směrech lišil od čtyřech let předcházejících. Znatelně odlišný byl celoroční průběh počasí. Zatímco předešlé čtyři roky se svými mírnými zimami a horkými a suchými léty patřily podle údajů meteorologů k nejteplejším v tomto století, rok 1996 lze naopak označit za dosti chladný. Vyznačoval se neobvykle studenou a dlouhou zimou a chladným a deštivým létem. Mrazivé počasí z prosince předcházejícího roku vydrželo až na několik kratších oblev nejen celý leden a únor, ale v noci mrzlo i během března a na počátku dubna. Poslední zbytky sněhu se udržely až do 16. dubna. Po následném prudkém oteplení a poměrně teplém zbytku jara, přišlo studené a vlhké léto. Jeho nejextrémnější příklad představoval první červencový týden. Tehdy denní teploty vystoupily na pouhých 9° C a po opakovaných deštích se ze svého koryta vylila Doubrava tak, že voda dosahovala mezi mostem a mlýnem z obou stran k silnici na Maleč. Poměrně často docházelo k bouřkám doprovázeným silnými větry. Nejsilnější z nich v noci ze sedmého na osmého července vyvrátil dokonce několik ovocných a okrasných stromů. Chladný a deštivý ráz si pak počasí udrželo celý zbytek léta i v září. Po relativně teplém a slunečném podzimu začala počátkem prosince další tuhá zima. Nejchladnější ráz měla v poslední prosincové dekádě, kdy denní teploty většinou nevystoupily nad -10° C, noční klesaly pod -20° C a v noci z 29. na 30. prosince bylo naměřeno dokonce -27° C.

Během roku 1996 zaznamenala Víška pokles počtu obyvatel ze 183 na 174. Relativně prudký úbytek způsobilo především odstěhování se, nebo pouze formální odhlášení pobytu u již dříve odstěhovaných. V obci

došlo k úmrtí dvou občanů. V červnu zemřela ve věku 72 let paní Marie Polnická z č. p. 12, vísecká rodačka, která jako jedna z mála zemědělců v oblasti nevstoupila přes vyvíjený nátlak do jednotného zemědělského družstva a pracovala jako soukromě hospodařící rolník po celé období komunistického režimu. 29. listopadu zemřel ve věku nedožitých 53 let úřadující místostarosta obce pan Jaroslav Musílek. Patřil k iniciátorům našeho znovu osamostatnění. V roce 1992 se stal členem po dlouhé době opět prvního samostatného obecního zastupitelstva. To ho na svém zahajujícím zasedání zvolilo místostarostou a v této funkci byl potvrzen i po posledních komunálních volbách v roce 1994, v nichž obdržel druhý nejvyšší počet hlasů.

Narodila se Kristýna Hapáková v č. p. 54, nebyl uzavřen žádný sňatek, jedno manželství se rozvedlo.

Politický a veřejný život ve Vísce byl v roce 1996 ovlivněn parlamentními a senátorskými volbami. Parlamentní volby, první v samostatné České republice, proběhly ve dnech 31. května a 1. června. Volilo se v nich do poslanecké sněmovny a občané si mohli vybírat z osmnácti politických stran a hnutí kandidujících na území bývalého východočeského kraje. Samotným volbám samozřejmě předcházela předvolební kampaň, která přinesla určité zpolitizování každodenního života i do Visky, alespoň v rozhovorech místních obyvatel.

Z kandidujících stran se u nás nejviditelněji prezentovali krajně pravicoví republikáni (SPR-RSČ). Po celé obci visel značný počet jejich plakátů, kterými několik místních sympatizantů přelepovalo i nemnohé plakáty jiných politických stran, takže s trochou nadsázky lze prohlásit, že z každého druhého stromu sledoval obec předseda republikánů dr. Miroslav Sládek. Jeho portréty se stávaly opakovaně, zpravidla po sobotních rockových zábavách, obětí místní mládeže, dávající tak často

najevo svůj nesouhlas s jím zastupovanou stranou spojovanou s extremismem. Byly ovšem vždy rychle nahrazeny dalšími. Patnáct dní před volbami obec dokonce navštívil republikánský poslanec z Havlíčkova Brodu, který u autobusové zastávky debatoval s několika místními příznivci a zvědavci.

Zbylé strany vylepovaly své materiály ve Víscce pouze sporadicky. Při své propagaci volily spíše cestu jejich rozesílání do jednotlivých domácností. Zájemci měli také možnost navštívit v blízkém okolí několik mítinků politických stran a jejich představitelů, například mítink předsedy vlády Klause a jeho ODS či besedu lídra nejsilnější opoziční strany sociální demokracie Zemana v Malči.

Volební akt proběhl ve speciálně upravené jídelně mateřské školky. Na jeho průběh dohlížela šestičlenná komise složená ze zástupců politických stran a zapisovatele. Vyznačoval se vysokou účastí občanů, která dosáhla 94,5 % a výrazně převýšila nejen celostátní průměr, ale patřila i k nejvyšším v rámci okresu. Takto vysoké hodnoty volební účasti se u nás po roce 1989 staly již tradicí a mohou sloužit jako doklad vysokého zájmu o věci veřejné.

Vítězem voleb ve Víscce se stala celostátně druhá sociální demokracie s 28%, zatím co celorepublikový vítěz - ODS se umístila na 2. místě se ztrátou 9% hlasů proti celorepublikovému průměru. Zisk třetí nejsilnější strany – lidovců, tradičně úspěšnějších na venkově (17%) – představoval dvojnásobek zisku celorepublikového. Naopak republikánská strana obdržela pouhých 5% hlasů, tedy zhruba polovinu celookresního průměru, což lze považovat i vzhledem k intenzivní propagaci v obci za neúspěch. Celkově zde poměr hlasů pro koaliční a opoziční strany téměř přesně kopíroval celostátní výsledky.

Další volby, tentokrát do Senátu, se podstatně lišily od voleb do Poslanecké sněmovny. Na rozdíl od nich se volilo většinovým systémem,

tedy každý volič vybíral pouze jednoho kandidáta. Senát jako instituce se těmito volbami teprve ustavoval, neměl u nás téměř žádnou tradici a ve společnosti panovaly všeobecné pochybnosti o jeho užitečnosti. Předvolební kampaň se v obci uskutečňovala především rozesláním propagačních materiálů do jednotlivých domácností a inzercí v regionálním tisku. Ve srovnání s červencovými volbami nevzbudila přílišný zájem.

Vlastní volby, při nichž Víška patřila do volebního obvodu Chrudim, proběhly ve dvou kolech. První se uskutečnilo ve dnech 15. – 16. listopadu, opět v mateřské školce. Voliči v něm mohli vybírat z pěti kandidátů. Do druhého kola, které se odehrálo o týden později, postoupil kandidát ODS Václav Josefy a kandidát lidové strany Petr Pithart, v letech 1990 – 1992 předseda české vlády v rámci tehdejší československé federace. Ten poté jednoznačně zvítězil, když obdržel 76% ve Vísce a 61,7% v celém obvodě. Na prvním zasedání Senátu byl zvolen jeho předsedou. Doufejme, že v tomto postavení bude pro náš region přínosem.

Volební účast byla, především z výše uvedených důvodů, výrazně nižší. Dosahovala zde v obou kolech shodných 46,5%, což ovšem o polovinu převyšovalo celorepublikový průměr a opět nás řadilo k obcím s nejvyšší volební účastí v rámci chrudimského volebního obvodu.

Do konkrétního života obce se samozřejmě mnohem více než celostátní politické události promítá politika místní, tedy především zasedání obecního zastupitelstva. To se v letošním roce sešlo celkem sedmkrát za průměrné osmdesátiprocentní účasti. K nejčastěji projednávaným bodům patřily otázky obecního rozpočtu, žádosti o dotace adresované obecnímu úřadu, prodej obecních pozemků Zdeňku Březinovi z č. p. 7 a Ladislavu Kalvodovi z č. p. 46 a problém odvozu odpadu. Na posledním zasedání zastupitelstva 10. prosince

proběhla volba místostarosty za zemřelého Jaroslava Musílka. Členové zastupitelstva navrhli dva kandidáty Břetislava Čapka z č. p. 73 a Ladislava Kalvodu z č. p. 46. Veřejným hlasováním byl poté poměrem hlasů 4:3 zvolen Ladislav Kalvoda. Novému místostarostovi je 40 let, pracuje jako revizor elektro.

Místní rozpočet disponoval s příjmy zhruba 710 000 Kč a skončil jako již tradičně přebytkem. K největším výdajům rozpočtu patřily dotace na provoz mateřské školky, příspěvky na autobusovou dopravu provozovanou ČSAD BUS Chrudim a výdaje na péči o obecní les, kde v tomto roce pokračovala výsadba nových stromků a další obvyklé lesní práce. V letošním roce neproběhly investiční akce většího rozsahu, obecní zastupitelstvo ovšem zahájilo přípravná jednání k plynofikaci obce. Tato jednání úzce koordinuje s obcemi sdruženými v regionálním sdružení Podoubraví, na jehož práci se aktivně podílí. Z hospodářského života se u nás těší největší pozornosti zemědělství. Je to dáno tím, že zde dosud v porovnání s ostatními odvětvími zajišťuje nejvíce pracovních míst, ale i tím, že většina především starších občanů v něm pracovala a má k němu stále velice blízko. Letošní rok přinesl se svým chladným a deštivým počasím pro zemědělce místního ZD Nová Ves-Víska nepříliš příznivé podmínky, což se odrazilo zvláště v rostlinné výrobě. Dlouhá zima oddálila jarní polní práce, deštivé a chladné léto se projevilo horší sklizní sena. Poměrně dobře nakonec dopadly oproti jiným rokům opožděné žňové práce a průměrný výnos obilovin překročil 4,5 t z hektaru.

Roční hospodaření družstva skončilo se ziskem 600 000 Kč, což lze považovat vzhledem k celostátní dlouhodobé ztrátovosti zemědělství za poměrně dobrý výsledek. Tradičně nejvíce prosperujícím provozem byl vísecký rozmnožovací chov prasnic, který vykázal zisk téměř dva milióny korun, což umožnilo krýt ztrátovost rostlinné výroby. Relativně dobré

ekonomické výsledky dovolily pokračovat v investiční činnosti, zvýšit částku placenou za pronájem z půdy a vyplatit členům poprvé i úroky z majetkových podílů. Také průměrná mzda zde vzrostla na téměř 10 000 korun, čímž dokonce mírně převýšila celostátní průměr.

Významnou událost v životě družstva představovala i volba jeho nového místopředsedy, kterým se stal pan Břetislav Čapek z Vísky, vedoucí místního rozmnožovacího chovu prasnic.

Druhým nejvýznamnějším podnikem, který na území naší obce uskutečňuje svou činnost je v současnosti firma Lacman. V roce 1996 zaměstnávala 30 pracovníků, ovšem pouze jeden z nich pocházel v Vísky. Její rychle rostoucí roční obrat dosáhl 100 milionů korun, čímž se společnost zařadila mezi významné podniky regionu. Během roku započala intenzivní stavební činnost, která zahrnovala především rozsáhlou rekonstrukci budovy bývalého kravína, v němž byly vybudovány kancelářské a skladové prostory, a budování garáží. Výstavbu doprovázela úprava okolních prostor, při níž došlo i k zasypání jedné poloviny přilehlého rybníku Adéla.

Zjevně prosperující firma plánuje pokračování výstavby v dalších letech. Protože však jejím sídlem zůstává Chotěboř, neplynou obci z její činnosti nadále fakticky žádné prostředky, naopak se objevily problémy s neochotou platit obci vodné v přiměřené výši. V roce 1996 majitel společnosti tuto skutečnost poněkud kompenzoval sponzorským příspěvkem věnovaným místnímu fotbalovému družstvu a finančním darem pro mateřskou školku určeným na nákup hraček.

Počet v obci žijících živnostníků zůstal prakticky nezměněn, pouze paní Helena Moravcová z č. p. 66 otevřela v sousední Malči prodejnu textilu, která tak přispěla k vítanému rozšíření nákupních možností v bezprostředním okolí obce. Nabídka služeb se stále rozšiřuje i v blízké Chotěboři.

Tržba zdejší prodejny Jednoty přesáhla 1 400 tis. Kč a oproti loňskému roku tak vzrostla o 17 % . Její rychlý růst může sloužit jako doklad mírně se rozšiřující nabídky zboží, ale především již několik let se opakujícího nárůstu životní úrovně obyvatel – především mezd a v letošním volebním roce ve větší míře i důchodů.

Prosperuje již tradičně i jedno z hlavních center místního dění pohostinství u Fajmanů, které přitahuje nejenom místní ale i zvláště mládež z širokého okolí. Jeho majitel a provozovatel pan Jaroslav Fajman oslavil v letošním roce za velkých ovací zdejších štamgastů své sedmdesáté narozeniny. Hospoda takřka praskající ve švech v den této oslavy byla proto nejen výrazem snahy najíst se a napít zdarma na účet hostitele a jubilanta zároveň, ale především projevem uznání širokého okruhu přátel pohostinství.

Stavební činnost v obci zaznamenala oproti minulým rokům jisté oživení. Kromě již zmíněné firmy Lacman uskutečňoval rozsáhlou přestavbu rodinného domu pan Jiří Fikar z č. p. 10 a pan Zdeněk Březina z č. p. 7 zahájil práce na stavbě nového rodinného domku.

V dopravní obslužnosti obce došlo během roku 1996 k podstatným změnám, a to velmi negativním. Provozovatel místní autobusové dopravy ČSAD Bus Chrudim se rozhodl zrušit všechny víkendové spoje, což zdůvodnil jejich dlouhodobou prodělečností z důvodu minimální obsazenosti spojů. Víška tak zcela přišla o možnost autobusového spojení o víkendu, což komplikuje výrazně především starším lidem například nedělní návštěvy nemocnic, nebo studentům nedělní přepravu na internáty a koleje. Ukazuje se, že život bez auta bude ve zdejší obci čím dál větším problémem.

Nejvýznamnější změnu ve školství v roce 1996 představovalo zavedení povinné devítileté školní docházky. Ta znamená rozšíření studia v prvním stupni základní školy, v našem případě ZŠ v Nové Vsi,

na pět let, což je rodiči spíše vítáno, protože se dětem o rok oddálí komplikovanější dojíždění na druhý stupeň do Malče či Chotěboře. Podobně zavedení povinných devátých tříd o rok posune často složité rozhodování o tom, kde má dítě po ukončení základní školy pokračovat ve studiu.

Různé typy škol navštěvovalo ve školním roce 1996/1997 celkem 44 dětí a studentů z Vísky. Do první třídy přešly z mateřské školy čtyři děti, tři studenti zakončili maturitou své středoškolské vzdělání, na vysokých školách studovali čtyři studenti z obce.

Mateřskou školu navštěvovalo v závěru školního roku 1995/1996 28 dětí. Po prázdninách jejich počet značně poklesl, ale do konce roku se postupně zvyšoval. Počet učitelek a pracovníků zůstal po celý rok nezměněn. Z důvodu obav o nenaplnění povinného minimálního počtu dětí stanoveného pro provoz takovýchto zařízení zákonem (představuje 16 dětí) požádala škola školský úřad v Havlíčkově Brodě o výjimku ze zákona, která by ji povolila fungování i při nižším počtu dětí. Výjimka byla školským úřadem odsouhlasena, ale protože počet dětí nakonec překročil vyžadované minimum, nemusela být uplatněna.

Kultura v obci je již tradičně reprezentována místní lidovou knihovnou. Ta letos doznala nejvýznamnější změny za posledních téměř 20 let. Jejím faktickým iniciátorem se stala vísecká mládež, která požádala starostu obce pana Březinu o uvolnění prostor pro zřízení mládežnické klubovny. Její zástupci přišli s návrhem přemístit knihovnu z budovy Sokolovny do jedné z místností obecního úřadu v budově mateřské školky a v uvolněných prostorách vybudovat klubovnu, která zde bývala ještě v sedmdesátých letech. Starosta obce pan Březina vyslovil s přestěhováním souhlas a podpořila ho i knihovnice paní Ing. Čapková. Staré prostory totiž již dlouho knihovně nevyhovovaly, místnost byla chladná a vlhká, v zimě se velice špatně vytápěla, v posledních

letech se z důvodu nefunkčního elektrického zářiče muselo od vytápění upustit úplně. Také přístup do knihovny přes průjezd, kde místní Sokol skladuje pytle s vápnem a často stává traktor rozhodně nešlo označit za odpovídající a jen člověk s mimořádnou dávkou fantazie by v těchto podmínkách hledal místní knihovnu.

Novým místem půjčování knih se stala místnost průchozí do kanceláře obecního úřadu. Vlastní přestěhování uskutečnila mládež s paní Čapkovou předposlední týden v červenci a knihovna začala po reorganizování od konce srpna znovu plnit svou funkci. Obecní úřad zajistil přebudování polic, pořízení novějšího stolu a oddělení části místnosti s knihami závěsem od prostor nutných pro průchod do své kanceláře. Nutno poznamenat, že přestěhování knihovně výrazně prospělo. Knihy se nyní nacházejí v mnohem civilizovanějším prostředí než dříve, v čisté, prostorné a hlavně po celé zimní období dobře vytápěné místnosti. Také celkové umístění má reprezentativnější charakter a více odpovídá funkci, kterou by knihovna měla plnit. Doufejme, že nové prostředí přispěje ke zvýšení počtu výpůjček a čtenářů, který rozhodně nelze označit za vysoký.

Poměrně intenzivní činnost vyvíjely v tomto roce místní zájmové spolky – TJ Sokol Víška, sbor dobrovolných hasičů a rybářský spolek.

Také zábava v obci byla jako tradičně již každý rok především doménou místní mládeže a spolků. Za její vyvrcholení lze kromě víkendových fotbalových utkání v sezóně pokládat taneční zábavy. V roce 1996 proběhla kromě pouťové a posvícenské ještě taneční zábava velikonoční a rybářský spolek uspořádal u příležitosti loučení s letními prázdninami country bál ve svých prostorách u rybníka Společný. Nechybělo ani hromadné silvestrovské loučení se starým rokem a vítání roku nového organizované v Sokolovně. Novým a pro místní mládež velice vítaným momentem je již zmíněné získání vlastní

klubovny, kterou si místní junioři budují a upravují za prostředky vydělané na společných brigádách v obci.

Místní zvyky a obyčeje

Stavba a kácení máje

Jednou ze starých a před nedávnem obnovených místních tradic, která se těší velké pozornosti zdejších obyvatel, je stavba a kácení máje, neboli májky. Celý proces začíná v noci z 30. dubna na 1. května, kdy místní mládež přinese z lesa obvykle zhruba 15 m dlouhý smrkový kmen. Ten se zbaví kůry a přibližně ve dvou třetinách délky se na něj pověsí věnec ze smrkových větví zdobený různobarevnými fáborky. Vršek takto vzniklé májky vytváří asi do vzdálenosti 1,5 metru od špičky ponechané smrkové větve opět ozdobené fáborky.

Připravenou májku odnesou po půlnoci místní mladíci ze stavení, kde se připravuje, k hasičské zbrojnici. Tam se za přihlížení publika složeného hlavně z mladých lidí a těch, co se právě vrací z pohostinství U Fajmanů (v letošním roce zhruba 40 účastníků) májka pomocí provazů vztyčí a pak upevní v zemi.

Tím ovšem proces stavění nekončí, protože májka se musí až do úsvitu hlídat, aby nebyla skácena případnými vetřelci se sousedních vesnic. To by znamenalo jednak potupu pro ty, co ji stavěli a jednak by nebylo v den jejího kácení co kácet a mládež by ztratila další příležitost k bujarému veselí. V hlídání samozřejmě pomáhá naražený sud piva a další zásoby alkoholu, a proto si ne jeden z místních juniorů stěžuje zbytek následujícího dne na bolení hlavy a nechutenství a občané bydlící poblíž hasičské zbrojnice naopak na nepříjemně hlučnou noc.

Místní májka se svým způsobem stává prestižní záležitostí pro celou obec. Z okolních vesnic se staví pouze v Nové Vsi a výška a vzhled naší a novoveské jsou vždy pečlivě porovnávány. Tato pěkná tradice mající

původ až v pravěkých obyčejích pohanských Slovanů a někdy rozšířená i o průvod v maskách se konala ještě před 2. světovou válkou ve velké části okolních vesnic. Ovšem během období komunistického režimu s tím, jak se měnil charakter vesnic, upadal jejich společenský život, mládež odcházela a lidé se víc uzavírali do svých rodin ke svým televizorům, braly za své i tyto původní lidové obyčeje, například maškary. Také u nás se obecní májka dlouho nestavěla a tato tradice byla obnovena až před lety v roce 1989 a je spolu s dalšími činnostmi projevem aktivizace místní mládeže.

Kromě obecní májky se zde občas staví májky soukromé vztyčované zpravidla v roce před svatbou mladíky, kteří projeví vážný zájem o některou z místních slečen. Tento zvyk se u nás udržoval i během posledních čtyřiceti let. Naposledy byla takováto májka vztyčena u Kubátů v roce 1995.